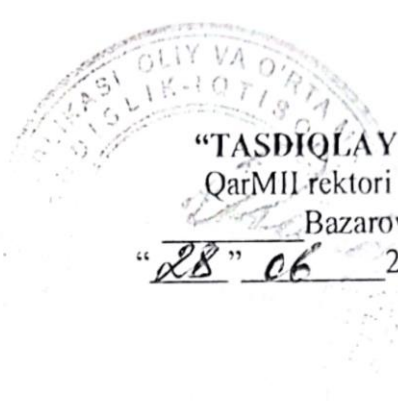


**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI**


“TASDIQLAYMAN”
QarMII rektori
Bazarov O.Sh.
“28” 06 2022 yil

**TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTNING
XALQARO STANDARTLARI**

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	200000 – Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq
Ta'lim sohasi:	230000 – Iqtisod
Ta'lim yo'nalishi:	5230700 – Bank ishi va audit

Qarshi – 2022

Фан/модуль коди IFRSCB3106		Ўқув йили 2022-2023	Семестр 5-6	ECTS - Кредитлар 6	
Фан/модуль тури Мажбурий		Таълим тили Ўзбек		Хафтадаги дарс соатлари 4	
1.	Фаннинг номи	Аудитория машғулотлари (соат)		Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
	Тижорат банкларида молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари	90		90	180
2.	I. Фаннинг мазмуни Фанни ўқитишдан мақсад - келгусида юқори малакали банк-мутахассислар бўлиб етишадиган талабалар учун банкларда бухгалтерия ҳисобини ташкил этиш, банк операцияларини бухгалтерия ҳисобининг халқаро стандартлари асосида бухгалтерия ҳисобида акс эттириш бўйича назарий билим бериш орқали кўникмалар ҳосил қилишданиборат. Фаннинг вазифаси - талабаларга банкларда молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари асосида юритиш бўйича малакаларини ҳосил қилиш ва мустаҳкамлашдан иборатдир. II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари) II.I. Фан таркибига қуйидаги мавзулар киради: 1-мавзу. Молиявий ҳисоботнинг келиб чиқиш тарихи ва халқаро стандартларнинг ривожланиши Бухгалтерия ҳисобининг халқаро стандартлари ҳақида умумий тушунча. Бозор иқтисодиёти шароитида бухгалтерия ҳисобининг ўрни ва аҳамияти. Бухгалтерия ҳисобининг халқаро моделлар БҲХС Қўмитаси - халқаро ташкилот сифатида ва унинг вазифалари. Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларининг тавсифлари. МҲХС таркиби ва тузилиши. Ўзбекистон банк тизимида бухгалтерия ҳисобини МҲХСга мослаштиришнинг ўзига хос хусусиятлари. 2-мавзу. Ўзбекистон Республикаси банкларида МҲХСлари асосида молиявий ҳисоботларни тузиш асослари Молиявий ҳисоботларни тузиш тамойиллари. Молиявий ҳисоботларнинг элементлари, молиявий аҳвол ва уни баҳолаш. Активлар, мажбуриятлар, капитал, молиявий натижалар. Молиявий ҳисоботлар элементларини тан олиш ва тан олиш мезонлари. Активларни тан олиш, мажбуриятларни тан олиш, даромадларни тан олиш, ҳаражатларни тан олиш. Молиявий ҳисоботларнинг элементларини баҳолаш: дастлабки қиймат, жорий қиймат, тиклаш қиймати, қопланиш қиймати ва дисконтланган қиймат.				

3-мавзу. Банкларда ҳисоб сиёсатини шакллантириш.

Банкларда ҳисоб сиёсати, унинг мақсади ва таркиби. Ҳисоб сиёсатига қўйиладиган талаблар. Банкларда ҳисоб сиёсатини шакллантириш тамойиллари. Ҳисоб сиёсатининг таркибий қисмлари. Ҳисоб сиёсатида бухгалтерлик баҳолашдаги ўзгаришлар ва хатоларнинг акс эттирилиши.

4-мавзу. Банкларда кредит, лизинг ва факторинг операциялари ҳисоби.

Кредит операцияларини ташкил қилиш ва уларнинг турлари. Тижорат банклари томонидан лизинг операцияларини амалга ошириш ва бухгалтерия ҳисобини юритиш тартиби. Факторинг операциялари ҳисобини ташкил қилиш.

5-мавзу. Банкларда молиявий активларни МҲХСлари асосида ҳисобга олиш

Молиявий активларнинг моҳияти, уларнинг таснифланиши. Молиявий восита (инструмент)лар ва уларнинг банкларда шаклланиши. Банкларда молиявий актив (мажбурият) нинг пул моддалари. Молиявий активнинг баланс қиймати, амортизацияланадиган қиймати, бошланғич қиймати. Молиявий активларнинг бирламчи тан олиниши ва баҳоланиши. Молиявий активларни сотиб олишдаги дисконт, мукофот ва харажатлар амортизацияси. Молиявий активларни кейинги баҳолаш ва унинг ҳисоби. Молиявий активларни тан олишни тўхтатиш ва уни ҳисобдан чиқариш. Банкларда молиявий активларни қайта таснифлаш ва уни ҳисобга олиш. Банкларда молиявий активларнинг кадрсизланиши, унинг ҳисоби.

6-мавзу. Банкларда моддий ва номоддий активлар ва уларнинг МҲХС бўйича ҳисоби

Банкларда моддий ва номоддий активларнинг аҳамияти ва уларни ҳисобга олишда қўлланиладиган халқаро стандартлар. Банкларда асосий воситаларни қайта баҳолаш ва балансга кирим қилиш тартиби. Асосий воситаларни бухгалтерия балансида ҳисобга олиш. Асосий воситаларни қайта баҳолаш натижаларининг бухгалтерия ҳисоби. Асосий воситаларни балансдан чиқариш тартиби ва унинг бухгалтерия ҳисоби. Банкларда номоддий активларни ҳисобга олиш. Банкларда кам баҳоли ва тез эскирувчи буюмларни ҳисобга олиш. 16-МҲХС - Асосий воситалар, 38 -МҲХС - Номоддий активлар, 17-МҲХС- Ижара (лизинг), 40 -МҲХС - Инвестицион мулк стандартларининг қўлланилиши.

7-мавзу. Банкларда заҳиралар ва ижара ҳисоби.

Заҳира стандартнинг амал қилиш соҳаси ва мақсади. Банкларда кам баҳоли ва тез эскирувчи буюмлар ҳисоби. Ижаранинг тавсифланиши. Молиявий ижара ва оператив ижара.

8-мавзу. Тижорат банкларида даромад ва харажатлар ҳисоби

Банкларда даромадлар ҳисобини ташкил қилишнинг ўзига хос хусусиятлари. МҲХСларида банк даромад ва харажатларнинг тан олиниши. Банкнинг фоизли ва фоизсиз даромадлари, уларнинг ҳисоби. Банк харажатлари ва уларнинг турлари. Банкнинг фоизли, фоизсиз ва операцион харажатлари, уларнинг расмийлатирилиши ва ҳисоби, тижорат банклари операцион харажатлари турлари, уларни ҳисоблаш ва ҳисобга олиш тартиби, банк фаолияти молиявий натижаларининг ҳисоби.

9- мавзу. Банкларда пул маблағлари ҳаракати тўғрисидаги ҳисобот.

Банкларда пул маблағлари ҳаракатини МҲХС асосида тузиш ва унинг ўзига хос хусусиятлари. Пул оқимлари тўғрисидаги ҳисоботни тақдим этиш. Банкларда пул маблағларининг ҳаракати тўғрисидаги ҳисобот.

10- мавзу. МҲХС асосида банкларда молиявий ҳисоботларини тузиш ва тақдим этиш тартиби.

Тижорат банкларида молиявий ҳисоботларнинг моҳияти ва аҳамияти. Тижоратбанкларида молиявий ҳисобот ахборотнинг сифат хусусиятлари. Банкларда молиявий ҳисобот элементлари ва уларни тан олиш ҳамда концептуал асослари. Бухгалтерия баланси (молиявий ҳолат тўғрисидаги ҳисобот). Банкларда фойда ва зарарлар тўғрисида ҳисобот мазмуни ва тузиш тартиби. Банк хусусий капитали тўғрисидаги ҳисобот ва уни тузиш.

11- Мавзу. Банкларда консолидациялашган молиявий ҳисобот тузиш.

Банкларда ҳисоб маълумотларини умумлаштириш. МҲХСларида банк бизнесини бирлаштириш масалалари. Банк бизнесини бирлаштиришда молиявий ҳисоботни тузиш. Консолидациялашган молиявий ҳисобот ва унинг таркиби. Консолидациялашган молиявий ҳисоботга қўйиладиган талаблар. Тижорат банкларида консолидациялаш молиявий ҳисоботларни тузиш.

III. Амалий машғулотлари бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари ва уларнинг тузилиши
 2. Ўзбекистон Республикаси банкларида МҲХСлари асосида молиявий ҳисоботларни тузиш асослари
 3. Банкларнинг молиявий ҳисоботлари ва уни тузиш
 4. Банкларда ҳисоб сиёсати, бухгалтерлик баҳолашдаги ўзгаришлар ва хатолар
 5. Банкларда молиявий активларни МҲХСлари асосида ҳисобга олиш
 6. Банкларда моддий ва номоддий активлар ва уларнинг МҲХС бўйича ҳисоби
 7. Тижорат банкларида мажбуриятлар ҳисоби
 8. Тижорат банкларида капитал ҳисоби
 9. Тижорат банкларида даромад ва харажатлар ҳисоби
 10. Бизнесни бирлаштириш ва консолидациялашган молиявий ҳисобот
- Амалий машғулотлар мультимедиа қурулмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир профессор-ўқитувчи томонидан ўтказилиши зарур. Машғулотлар фаол ва интерфактив усуллар ёрдамида

ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ.

IV. Фан бўйича курс иши (лойихаси)

Курс иши тасдиқланган ўқув режада кўзда тутилмаган.

V. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

1. Банкларда асосий воситаларни балансдан чиқариш тартиби ва унинг бухгалтерия ҳисоби.
2. Банк баланс ёки молиявий ҳолат тўғрисидаги ҳисоботнинг мазмуни ва таркиби, унинг элементлари.
3. Банкларда молиявий натижаларининг ҳисоби.
4. Банкларда асосий воситаларни қайта баҳолаш ва балансга кирим қилиш тартиби.
5. Банк капиталининг бухгалтерия ҳисобида тан олиниши.
6. Банкларда қарз маблағлари ҳисоби.
7. Банкларда захира капитали ҳисоби.
8. Банк фойдаси ва унинг ҳисоби.
9. БҲХС Қўмитаси - халқаро ташкилот сифатида ва унинг вазифалари.
10. Банкларда мажбуриятлари ҳисоби.
11. Банк бухгалтерия ҳисоб сиёсатида баҳолашдаги ўзгаришлар ва хатоларнинг акс эттирилиши.
12. Банкларда асосий воситаларни қайта баҳолаш натижаларининг бухгалтерия ҳисоби.
13. Банкларда молиявий активларни қайта таснифлаш ва уни ҳисобга олиш.
14. Банкларда асосий воситаларни бухгалтерия балансида ҳисобга олиш.
15. Банкларда кам баҳоли ва тез эскирувчи буюмларни ҳисобга олиш.
16. Банкларда ҳисоб сиёсати, унинг мақсади ва таркиби.
17. Банкларда депозит операциялари ҳисоби.
18. Молиявий активларни тан олишни тўхтатиш ва уни ҳисобдан чиқариш.
19. Банкнинг фоизли ва фоизсиз даромадлари, уларнинг ҳисоби.
20. Банкларда молиявий активларнинг қадрсизланиши, унинг ҳисоби.
21. Молиявий ҳисоботга тушунтиришлар ва изоҳлар.
22. Бухгалтерия ҳисобининг халқаро стандартлари ҳақида умумий тушунча.
23. Банкларда номоддий активларни ҳисобга олиш.
24. Молиявий активларнинг бирламчи тан олиниши ва баҳоланиши.
25. Молиявий активларни сотиб олишдаги дисконт, мукофот ва харажатлар амортизацияси.
26. Банкнинг фоизли, фоизсиз ва операцион харажатлари, уларнинг расмийлатирилиши ва ҳисоби.

	27. Молиявий ҳисоботларнинг элементларини баҳолаш. 28. Молиявий восита (инструмент)лар ва уларнинг банкларда шаклланиши. 29. Замонавий бозор иқтисодиёти шароитида бухгалтерия ҳисобинингўрни ва аҳамияти. 30. Молиявий ҳисоботларни тузиш тамойиллари. 31. Молиявий ҳисоботларнинг элементлари, молиявий аҳвол ва уни баҳолаш. 32. Капитал ҳаракати тўғрисидаги ҳисоботнинг мазмуни ва унинг таркиби, элементлари. 33. Молиявий активларнинг моҳияти, уларнинг таснифланиши. 34. Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларининг тавсифлари. 35. Молиявий активларни кейинги баҳолаш ва унинг ҳисоби. 36. МҲҲСлари асосида банк устав капитали ҳисоби. 37. Пул оқимлари тўғрисидаги ҳисобот, уни тузиш мақсади, мазмуни ва таркиби. 38. МҲҲСларида банк бизнесини бирлаштириш масалалари. 39. Банкларда моддий ва номоддий активларнинг аҳамияти ва уларни ҳисобга олишда қўлланиладиган халқаро стандартлар. 40. Тижорат банклари молиявий ҳисоботларининг турлари. 41. МҲҲС таркиби ва тузилиши. 42. МҲҲСларида банк даромад ва ҳаражатларнинг тан олиниши. 43. 38-МҲҲС - Номоддий активлар стандарти ва унинг банкларда қўлланилиши. 44. Молиявий ҳисоботлар элементларини тан олиш мезонлари. 45. Фойда ва зарарлар тўғрисидаги ҳисобот, унинг мазмуни, таркиби ва элементлари. 46. 16-МҲҲС - Асосий воситалар стандарти ва унинг банкларда қўлланилиши. 47. Тижорат банкларида мажбуриятларнинг шаклланиши ва уларнинг бухгалтерия ҳисобида тан олиниши. 48. Молиявий активнинг баланс қиймати, амортизацияланадиган қиймати, бошланғич қиймати. 49. 17-МҲҲС- Ижара (лизинг) стандарти ва унинг банкларда қўлланилиши. 50. Консолидациялашган молиявий ҳисобот ва унинг таркиби. 51. Ҳисоб сиёсатида бухгалтерия баҳолашдаги ўзгаришлар ва хатоларнинг акс эттирилиши. 52. МҲҲСлари бўйича консолидациялашган молиявий ҳисоботни тузиш. 53. Банкларда молиявий активларнинг қадрсизланиши, унинг ҳисоби. 54. Молиявий ҳисоботларнинг элементларини баҳолаш. 55. Бухгалтерия ҳисобининг халқаро моделлари. 56. Молиявий ҳисоботга тушунтиришлар ва изоҳлар.
--	--

	57. Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларининг тавсифлари. 58. МҲХС таркиби ва тузилиши. 59. Банкларда захира капитали ҳисоби. 60. Банкларда асосий воситаларни қайта баҳолаш натижаларининг бухгалтерия ҳисоби. Мустақил ўзлаштириладиган мавзулар бўйича талабалар томонидан рефератлар тайёрлаш ва уни тақдимот қилиш тавсия этилади.
3.	VI. Фан ўқитилишининг натижалари (шаклланадиган компетенциялар) Фанни ўзлаштириш натижасида талаба: • банкларда молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларининг мазмуни, мақсади ва вазифалари, молиявий ҳисоботларни тузиш тамойиллари, молиявий ҳисоботларнинг элементлари, активлар, мажбуриятлар, капитал, молиявий натижалар, молиявий ҳисоботлар элементларини тан олиш ва тан олиш мезонлари <i>ҳақида тасаввурга эга бўлиши;</i> • активларни тан олиш, мажбуриятларни тан олиш, даромадларни тан олиш, харажатларни тан олиш, молиявий ҳисоботларнинг элементларини баҳолаш: дастлабки қиймат, жорий қиймат, тиклаш қиймати, қопланиш қиймати ва дисконтланган қиймат, банкларда ҳисоб цикли ва унинг босқичлари тўғрисида <i>билим ва кўникмаларга эга бўлиши керак;</i> • Ўзбекистон Республикаси банкларида МҲХСлари асосида молиявий ҳисоботларни тузиш, банкларнинг молиявий ҳисоботларини тузиш, МҲХС ларини банкларда бухгалтерия ҳисобини юритишда қўллай олиш <i>малакаларга эга бўлиши керак.</i>
4.	VII. Таълим технологиялари ва методлари: • маърузалар; • интерфаол кейс-стадилар; • семинарлар (мантиқий фиклаш, тезкор савол-жавоблар); • гуруҳларда ишлаш; • тақдимотларни қилиш; • индивидуал лойиҳалар; • жамоа бўлиб ишлаш ва ҳимоя қилиш учун лойиҳалар.
5.	VIII. Кредитларни олиш учун талаблар: Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри ақс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ҳақида мустақил мушоҳада юритиш ва жорий, оралиқ назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, курс ишини ёзиш, якуний назорат бўйича ёзма ишни топшириш.

6.

Асосий адабиётлар

1. Тижорат банкларида молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари: Дарслик, (2-чи қайта ишланган нашри) / А.К.Ибрагимов, З.А.Умаров, К.Р.Ҳотамов., Н.К. Ризаев. – Т.: «**Iqtisod-Moliya**», 2020 – **446** б.
2. K.Navro‘zova, X.Otamurodov, R.Qurbonov. Banklarda buxgalteriya hisobining milliy va xalqaro standartlari. O‘quv qo‘llanma. -Т.: «Fanva texnologiya», 2015,168 bet.
3. Umarov Z.A., Ibragimov A.K., Rizaev N.K., Marpatov M.D.,– Banklarda moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari / darslik – Т.: «**IQTISOD-MOLIYA**», 2019 – 500 b.
4. Абдувахидов Ф.Т ва бошқ. Банкларда бухгалтерия ҳисоби.Т.:, ТДИУ, 2010, 224

5. Ибрагимов А.К., Марпатов М.Д., Ризаев Н.Қ. Халқаро молиявий ҳисобот стандартлари асосида банкларда бухгалтерия ҳисоби. Ўқув қўлланма. – Тошкент: “МОЛИЯ”, 2010. -272 б.

6. Наврўзова К.Н., Каримов Н.Ғ., Ортиқов У.Д. Банкларда бухгалтерия ҳисоби Т.: Давр нашриёти, 2012.

7. Омонов А., Қоралиев Т. Банкларда бухгалтерия ҳисоби Т.: Иқтисод–молия, 2014 й. 241 б.

Қўшимча адабиётлар

8. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга қурамыз. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 488 б.

9. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 104 б.

10. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамыз. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 56 б.

11. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 48 б.

12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони. www.lex.uz.

13. Международные стандарты финансовой отчетности. 2017. М.: Аскери, 2017. -1035 с.

14. Палий В.Ф. Международные стандарты учета и финансовой отчетности. Учебник. М.: Инфра–М, 2004. – 472 с.

15. Greg Burton F., Jermakowicz K. International financial reporting standards London, Routledge, Taylor & Francis Group- 2015.

16. IFRS® Standards (Red Book) is the only official printed edition of the consolidated text of the International Accounting Standards Board's authoritative pronouncements as issued at 13 January 2016. Publication date: 7 March 2016. SET ISBN: 978-1-911040-15-6 (set of two volumes sold together).

17. IFRS® (Blue Book) -Consolidated without early application. Containing the official pronouncements applicable on 1 January 2016. Does not include Standards with an effective date after 1 January 2016 (Set of two volumes Part A and B). Blue: 978-1-911040-00-2 (2 vols) and Red: 978-1-911040-15-6 (2 vols).

Ахборот манбаалари

18. www.gov.uz – Ўзбекистон Республикаси ҳукумат портали.

19. www.lex.uz – Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси.

20. www.mf.uz – Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги расмий сайти.

	21. www.cbu.uz - Ўзбекистон Республикаси Марказий банки расмийсайти. 22. http://www.ifrs.org (Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари Кенгаши расмий сайти.
7.	Фан дастури Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти Услубий кенгашининг 2022 йил “_____” _____-сонли йиғилишида муҳокама қилинган ва тавсия қилинган. Фан дастури Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти Кенгашининг 2022 йил “_____” _____-сонли мажлисида кўриб чиқилган ва маъқулланган.
8.	Фан/модуль учун маъсуллар: А.Аликулов. - ҚМШИ “Бухгалтерия ҳисоби ва аудит” кафедраси мудир, и.ф.ф.д.(PhD); О.Холмуродов - ҚМШИ “Бухгалтерия ҳисоби ва аудит” кафедраси, катта ўқитувчиси.
9.	Тақризчилар: А.Қурбонов – ҚМШИ “Инновацион иқтисодиёт” кафедраси доценти, и.ф.н С.Эгамбердиева - ҚМШИ “Бухгалтерия ҳисоби ва аудит” кафедраси доценти, и.ф.н

